NEMZETGAZDASÁGI MINISZTÉRIUM

Megváltozott munkaképességű munkavállalók munkakörülményeit felmérő célvizsgálat

dr. H. Nagy Judit
főosztályvezető-helyettes

Munkavédelmi Főosztály

NEMZETGAZDASÁGI MINISZTÉRIUM

Megváltozott munkaképességű munkavállalók

A Kormány által elfogadott **Munkavédelem Nemzeti Politikáját,** mely összhangban van az Európai Unió a munkahelyi biztonsággal és egészségvédelemmel kapcsolatos 2014 – 2020 közötti stratégiájával, melyet a tagállamoknak figyelembe kell venniük. A Kormány 2016-tól 2022-ig terjedő időszakra határozza meg a hazai munkavédelem prioritásait.

A **Munkavédelem Nemzeti Politikájában** feladatként került kitűzésre többek között a sérülékeny csoportba tartozó munkavállalókat érintő foglalkozási kockázatok csökkentése.

(2016-2022, 3.3. pont)

NEMZETGAZDASÁGI MINISZTÉRIUM

Megváltozott munkaképességű munkavállalók

Hazai jogi szabályozás

A Munkavédelem Nemzeti Politikája alapján a témát érintő első lépések:

1. **Hazai szabályozás sokszínűségének feltérképezése**

2. **Alapvető Jogok Biztosa jelentésének elemzése**

3. **A megváltozott munkaképességű munkavállalókat érintő országos célvizsgálat lefolytatása**

Megváltozott munkaképességű munkavállalók
Hazai jogi szabályozás

1.

Hazai szabályozás sokszínűségének feltérképezése

NEMZETGAZDASÁGI MINISZTÉRIUM

Megváltozott munkaképességű munkavállalók

Hazai jogi szabályozás

- *Bonyolult módon szabályozza a megváltozott munkaképesség fogalmát és a hozzá kapcsolódó munkajogi rendszert és szociális támogatási rendszert.*

- *A hazai jogrendszerben **nem létezik egységes definíció.***

- ***A fogalmak sokfélesége az egyes jogterületek és szakterületek különbözőségéből fakad.***

- *A fogyatékos személyekre vonatkozó **szóhasználat sem egységes**: találkozunk a fogyatékkal élő / fogyatékossággal élő kifejezésekkel is.*

- *A megváltozott munkaképesség fogalma a **foglalkoztathatóság** szempontjából fogalmazza meg a fogyatékosság, illetve az egészségkárosodás miatti akadályozottságot.*

NEMZETGAZDASÁGI MINISZTÉRIUM

Megváltozott munkaképességű munkavállalók
Hazai jogi szabályozás

Magyarország Alaptörvénye

XII. cikk
(1) Mindenkinek joga van a munka
és a foglalkozás szabad megválasztásához,
valamint a vállalkozáshoz.
Képességeinek és lehetőségeinek megfelelő
munkavégzéssel mindenki köteles
hozzájárulni a közösség gyarapodásához.

(2) Magyarország törekszik megteremteni
annak feltételeit, hogy minden munkaképes
ember, aki dolgozni akar, dolgozhasson.

NEMZETGAZDASÁGI MINISZTÉRIUM

Megváltozott munkaképességű munkavállalók

Hazai jogi szabályozás

A megváltozott munkaképességű személyek ellátásairól és egyes törvények módosításáról szóló 2011. évi CXCI. Törvény:

Magyarország Alaptörvénye XII. cikkének végrehajtása érdekében:

- a megváltozott munkaképességű személyek *megmaradt, fejleszthető* képességeire épülő, foglalkoztatás központú *rehabilitációjának*,
- *társadalmi reintegrációjának*,
- *foglalkoztatásának elősegítésére*, továbbá
- a kieső jövedelem miatti *keresetpótlás*.

NEMZETGAZDASÁGI MINISZTÉRIUM

Megváltozott munkaképességű munkavállalók

Hazai jogi szabályozás

A megváltozott munkaképességű személyek ellátásairól és egyes törvények módosításáról szóló 2011. évi CXCI. törvény értelmében:
Ellátásra jogosult, és a továbbiakban **megváltozott munkaképességűként** definiálható

- *a kérelem benyújtásakor **15. életévét betöltött** személy, akinek*
- *az **egészségi állapota** a rehabilitációs hatóság komplex minősítése alapján 60 százalékos vagy kisebb mértékű és*
- *meghatározott **biztosítási idővel rendelkezik**.*

Egészségi állapot: az egyén fizikai, mentális, szociális jóllétének **betegség, illetve sérülés után kialakult** vagy **veleszületett** rendellenesség következtében fennálló **tartós vagy végleges kedvezőtlen változásait** (a továbbiakban: egészségkárosodás) figyelembe véve meghatározott állapot.

NEMZETGAZDASÁGI MINISZTÉRIUM

Megváltozott munkaképességű munkavállalók

Hazai jogi szabályozás-munkavédelem

A **munkavédelemről szóló 1993. évi XCIII. törvény** (Mvt.) szerint**:**

*„**Sérülékeny csoport**:*

- *az a munkavállalói kategória,*
- *amelybe tartozó munkavállalókat testi, lelki adottságaik, állapotuk következtében*
- *a **munkavégzéssel összefüggő kockázatok fokozottan fenyegetnek, illetve akik maguk is fokozott kockázatot jelenthetnek munkavégzésük során***
- *(pl. fiatalkorúak, terhes, nemrégen szült, anyatejet adó nők és szoptató anyák, idősödők, **megváltozott munkaképességűek**).”*

NEMZETGAZDASÁGI MINISZTÉRIUM

Megváltozott munkaképességű munkavállalók

Hazai jogi szabályozás

A foglalkoztatás elősegítéséről és a munkanélküliek ellátásáról szóló 1991. évi IV. Törvény szerint**:**

Megváltozott munkaképességű személy:

- ***aki*** *testi vagy szellemi* ***fogyatékos****, vagy*
- *akinek az orvosi rehabilitációt követően* ***munkavállalási és munkahely-megtartási esélyei*** *testi vagy szellemi károsodása miatt* ***csökkennek****.*

A törvény hatálya kiterjed valamennyi fogyatékossággal élő, illetve a foglalkoztatást hátrányosan befolyásoló egészségkárosodást szenvedett személyre, ***függetlenül attól****, hogy* ***munkaképességének csökkenése milyen mértékű,*** *továbbá munkanélküli vagy munkaviszonyban áll, illetve egyéb keresőtevékenységet folytat, tekintet nélkül arra, hogy egészségi állapota alapján ellátásban részesül vagy sem.*

Megváltozott munkaképességű munkavállalók

Hazai jogi szabályozás

A fogyatékos személyek jogairól és esélyegyenlőségük biztosításáról szóló 1998. évi XXVI. törvény szerint:

Fogyatékos személy az, aki **tartósan vagy véglegesen** olyan érzékszervi, kommunikációs, fizikai, értelmi, pszichoszociális **károsodással** – illetve ezek bármilyen halmozódásával – **él**, amely a környezeti, társadalmi és egyéb jelentős akadályokkal kölcsönhatásban **a hatékony és másokkal egyenlő társadalmi részvételt korlátozza vagy gátolja.**

Fogyatékossággal élő személyek főbb csoportjai:

- értelmi fogyatékosok;
- látássérültek;
- hallássérültek;
- mozgáskorlátozottak;
- beszédben akadályozottak;
- viselkedési zavarokkal küzdők;
- valamint több fogyatékosság együttes előfordulása esetén a halmozottan fogyatékosok

NEMZETGAZDASÁGI MINISZTÉRIUM

Megváltozott munkaképességű munkavállalók

Hazai jogi szabályozás-munkavédelem

Munkavédelmi szempontból a magyar szabályozás nem tesz különbséget aközött, hogy a munkavállaló megváltozott munkaképességű, vagy fogyatékossággal élő.

Például:

A munkahelyek munkavédelmi követelményeiről szóló **3/2002. (II. 8.) SzCsM-EüM együttes rendelet**, valamint az építési munkahelyeken és az építési folyamatok során megvalósítandó minimális munkavédelmi követelményekről szóló **4/2002. (II. 20.) SzCsM-EüM együttes rendelet** „*megváltozott munkaképességű (fogyatékos)*” megnevezést alkalmaz, jelezve, hogy mindkét munkavállalói csoportra mond ki kötelezést.

NEMZETGAZDASÁGI MINISZTÉRIUM

Megváltozott munkaképességű munkavállalók

Hazai jogi szabályozás-munkavédelem

A minden munkavállalóra kiterjedő jogszabályi előíráson túl az Mvt. a sérülékeny csoportba tartozó, köztük a megváltozott munkaképességű, fogyatékossággal élő munkavállalókkal kapcsolatosan **külön szabályokat** is tartalmaz:

- **Mvt. 19. § (4) bekezdése:** *„Olyan munkahelyek **létesítésénél,** ahol mozgáskorlátozott vagy egyéb testi fogyatékos munkavállalókat foglalkoztatnak, a fizikai környezetnek illeszkednie kell az emberi test megváltozott tulajdonságaihoz.” (OTÉK előírásai)*

- **Mvt. 50/A. §-a:** *„A sérülékeny csoportba tartozó munkavállalókat a külön jogszabályban foglaltak szerint óvni kell az őket különösen érintő egészségkárosító kockázatoktól.”*

NEMZETGAZDASÁGI MINISZTÉRIUM

Megváltozott munkaképességű munkavállalók

Hazai jogi szabályozás-munkavédelem

Példa:

A munkaköri, szakmai, illetve személyi higiénés alkalmasság orvosi vizsgálatáról és véleményezéséről szóló ***33/1998. (VI. 24.) NM rendelet:***

A sérülékeny csoportokra vonatkozóan - a többi munkavállalóhoz képest - a **munkaköri alkalmasság vizsgálata** tekintetében rendelkezik eltérően**.**

A sérülékeny csoportok egészségét potenciálisan károsító, tiltást igénylő megterheléseket számbe veszi.

Ezek adódnak magából a munkavégzésből és a munkakörnyezet egészségkárosító kóroki tényezőinek hatásaiból.

Megváltozott munkaképességű munkavállalók
Hazai jogi szabályozás

2.

Alapvető Jogok Biztosának jelentése

NEMZETGAZDASÁGI MINISZTÉRIUM

Megváltozott munkaképességű munkavállalók munkakörülményeinek célvizsgálata

2012. évben indított *„A Munka Méltósága”* című projekt keretében *a fogyatékossággal élők foglalkoztatási helyzetével, lehetőségeivel kapcsolatban átfogó* vizsgálatot folytatott az Alapvető Jogok Biztosa.

A vizsgálat célja a fogyatékossággal élőket foglalkoztató munkáltatók és a foglalkoztatás körülményeinek, így az ésszerű alkalmazkodás feltételeinek vizsgálata.

Jelentésében az eljáró hatóságok felé **intézkedések megtételét javasolta**, és **rendszeres tájékoztatást** kért azok megvalósulásáról.

NEMZETGAZDASÁGI MINISZTÉRIUM

Megváltozott munkaképességű munkavállalók munkakörülményeinek célvizsgálata

A Nemzetgazdasági Minisztérium Munkavédelmi Ellenőrzésre vonatkozó **2017. évi Országos Hatósági Ellenőrzési Tervében** kitűzte a megváltozott munkaképességű munkavállalók munkakörülményeinek **célvizsgálatát**.

A célvizsgálat indoka:

A figyelmet rá kell irányítani a megváltozott munkaképességű, fogyatékossággal élő munkavállalók speciális munkavédelmi szükségleteire, és adatokat kell gyűjteni a jelenlegi helyzetről.

Megváltozott munkaképességű munkavállalók

Hazai jogi szabályozás

3.

A megváltozott munkaképességű munkavállalókat érintő országos célvizsgálat lefolytatása

NEMZETGAZDASÁGI MINISZTÉRIUM

Megváltozott munkaképességű munkavállalók munkakörülményeinek célvizsgálata

A Munkavédelmi Főosztály 2013. évben **ellenőrzési stratégiájának** részeként részletes és egységes, valamennyi fogyatékossági csoportba tartozó munkavállaló foglalkoztatásának munkavédelmi ellenőrzéséhez **vizsgálati szempontrendszert** dolgozott ki:

„A Munkavédelmi Főosztály tájékoztatása vizsgálati szempontrendszerről valamennyi fogyatékossági csoportba tartozó munkavállaló foglalkoztatásának munkavédelmi ellenőrzéséhez”.

NEMZETGAZDASÁGI MINISZTÉRIUM

Megváltozott munkaképességű munkavállalók munkakörülményeinek célvizsgálata

A célvizsgálat **2017. július 3-tól december 30-ig** tart.

A célvizsgálat során az ellenőrzés megkezdésekor kell meggyőződni arról, hogy az adott munkáltató foglalkoztat-e megváltozott munkaképességű, fogyatékossággal élő munkavállalót.

A célvizsgálat iránya:

- megváltozott munkaképességű, fogyatékossággal élő munkavállalók **foglalkoztatási körülményeinek ellenőrzése**,
- a munkavállalókat érintő **veszélyforrások feltérképezése**,
- **megelőzést szolgáló munkáltatói intézkedések** vizsgálata.

NEMZETGAZDASÁGI MINISZTÉRIUM

Megváltozott munkaképességű munkavállalók munkakörülményeinek célvizsgálata

- ✓ Az **általános ellenőrzési szempontokat** alkalmazni kell a megváltozott munkaképességű, fogyatékossággal élő munkavállalók munkakörülményeinek vizsgálatánál is.

- ✓ Ezen felül a Munkavédelmi Főosztály a célvizsgálathoz kiadott **speciális vizsgálati szempontrendszert**.

A munkakörnyezet **megfelelő**, a **speciális igényeket is figyelembe vevő** kialakítása esetén a megváltozott munkaképességű/fogyatékossággal élő munkavállaló is **teljes értékű** munkát tud végezni.

A megváltozott munkaképességű / fogyatékossággal élő munkavállaló munkakörülményeinek javítása okán tett intézkedés **minden munkavállaló érdekét** szolgálja!

NEMZETGAZDASÁGI MINISZTÉRIUM

Megváltozott munkaképességű munkavállalók munkakörülményeinek célvizsgálata

1. Munkahelyek kialakításának követelményei

- **Ajtók, átjárók, szintbeli különbségek, áthidalók, lépcsők**, és a munkahellyel összefüggő berendezések.
- Az egészséges és biztonságos munkavégzéshez szükséges, általuk felismerhető **jelzések**.
- Adottságaik figyelembe vétele a **munkahelyek kialakításánál**, átalakításánál.
- Adottságaik figyelembe vétele a **zuhanyozók, mosdók, illemhelyek** kialakításánál, átalakításánál.

NEMZETGAZDASÁGI MINISZTÉRIUM

Megváltozott munkaképességű munkavállalók munkakörülményeinek célvizsgálata-vizsgálati szempontok

2. Kockázatértékelés

- A munkáltató **rendelkezik-e kockázatértékeléssel** és annak elkészítésekor **azonosították-e** a **munkavállalókat, akik** megváltozott munkaképességűek, fogyatékossággal élők.
- A **kockázatértékelés kitér-e** a megváltozott munkaképességű munkavállalók, fogyatékossággal élők **által alkalmazott munkaeszközökre**, a fizikai-, kémiai-, biológiai-, pszichoszociális- és ergonómiai **kóroki tényezőkre**, a munkavállalókat érő fizikai, pszichés **terhelésekre**, valamint a **munkahelyek kialakítására**.

3. Munkavédelmi érdekképviselet

Tartottak-e munkavédelmi képviselő választást

4. Munkavállalók tájékoztatása, képzése

NEMZETGAZDASÁGI MINISZTÉRIUM

Megváltozott munkaképességű munkavállalók munkakörülményeinek célvizsgálata-vizsgálati szempontok

5. Egyéni védőeszköz juttatás

- Egyéni védőeszköz juttatás rendjének írásbeli szabályozása.
- Veszélyforrások ellen védő, ugyanakkor **ergonómiai követelményeknek** és a megváltozott munkaképességű, fogyatékossággal élő munkavállalók **egészségi állapotának megfelelő egyéni védőeszköz biztosítása.**
- **Rendeltetésnek megfelelő használat**.
- Egyéni védőeszköz használatára vonatkozó **oktatás (begyakoroltatás**, dokumentálás).

6. A munkaköri alkalmasság orvosi vizsgálata/foglalkoztathatósági szakvélemény

- A munkavállalók foglalkozás-egészségügyi ellátásának biztosítása.
- A munkaköri alkalmassági vizsgálatok rendjének írásban történő rögzítése.
- A sérülékeny csoportok számára **tiltott munkakörök, tevékenységek meghatározása**.
- A munkaköri alkalmasság **előzetes, időszakos orvosi vizsgálata**.
- Foglalkoztathatósági vizsgálat /ahol kötelező feltétele foglalkoztatásnak/.

Megváltozott munkaképességű munkavállalók munkakörülményeinek célvizsgálata-vizsgálati szempontok

7. Munkahelyi elsősegélynyújtás

A munkahelyi elsősegélynyújtás személyi, tárgyi feltételei.

8. Munkahelyi kommunikáció

Szükséges utasítások és tájékoztatások megadása.

9. Eljárások veszélyhelyzet esetén

Balesetek, üzemzavarok, veszélyhelyzetek kezelésére intézkedési terv, mentési terv készítése.

NEMZETGAZDASÁGI MINISZTÉRIUM

Megváltozott munkaképességű munkavállalók munkakörülményeinek célvizsgálata-vizsgálati szempontok

A célvizsgálat lezárása, tapasztalatok értékelése:

A célvizsgálat tapasztalatairól összefoglaló jelentés (szöveges összefoglaló, fényképes példatár) formájában kérünk tájékoztatást **2018. január 31-ig.**

A célvizsgálattal kapcsolatos összefoglaló jelentést a **http://www.ommf.gov.hu/** honlapon közzétesszük.

Köszönöm megtisztelő figyelmüket!

judit.nagy.h@ngm.gov.hu